

Dvacáté osmé číslo časopisu *Slovo a smysl* je koncentrováno na neobvyklé osudy osobností a textů, na výjimečné a vyloučené. Měrou vrchovatou tento záměr naplňují **skici a studie**, věnované výjimečné a vylučované ženě, jejíž vlastní psaní vždy vzbuzovalo jak respekt, nebo na druhou stranu nevěli, odmítání. Život a tvorba Jany Krejcarové-Černé se často vrací jako snadná provokace a populární mýtus. Texty Petera Zajace, Josefa Vojvodíka, Gertraude Zand, Mattea Colombiho, Nataschi Drubek, Xaviera Galmiche a Anny Militz tvoří neobvyklou mozaiku postupů, které se snaží překonat na jedné straně zapomínání, tak právě snadnou skandálnost, která Janu Krejcarovou doprovází. Úvodní slovo Gertraude Zand a Mattea Colombiho přehledně vysvětluje význam Jany Krejcarové pro českou kulturu druhé poloviny 20. století a svou střízlivostí udává tón vyváženým interpretacím, které nepodléhají zažitým představám. Skici a studie o Janě Krejcarové doplňuje portrét prozaika Ladislava Dvořáka. Zuzana Pokorná jej však banálně nepředstavuje jako opomenutého skoro neznámého autora, jako jakousi perličku na dně, ale jde jí o mnohem podstatnější jev — o roli věcnosti a reality v uměleckém textu. Příspěvek pod názvem *Věcnost v povídkách Ladislava Dvořáka* se ptá, co znamená fakt v takovém textu, proč nejde o jednoduché „zrcadlení“ skutečnosti. V tomto smyslu se v článku tematizuje znovu jeden z klíčových problémů, který doprovází interpretace textů Jany Krejcarové. Marie Škarpová ve svém příspěvku *Roráte karlo-arnoštské. Kapitola z historie českých obrozenských mystifikací* představuje pozoruhodnou aktivitu katolického kněze a básníka z okruhu Josefa Jungmanna, Václava Michaela Pešiny z Čechorodu, který nabídl interpretaci českých raně novověkých utrakvistických rorátních mešních zpěvů jako Roráte karlo-arnoštského, tj. jako starých českých zpěvů lidové adventní pobožnosti, jež podle něj zavedl do katedrály sv. Víta i ostatních českých kostelů arcibiskup Arnošt z Pardubic za podpory Karla IV.

Retrospektiva předjímá výročí 110 od narození Egona Hostovského. V rubrice **Překlad** chceme prostřednictvím textu-přednášky Tilmána Kastena připomenout vyloučené česko-německé kontakty na příkladu specifického kulturního transferu mezi dvěma romány Durychova *Bloudění* a Döblinova *Wallensteina*. Tento překlad zároveň představuje osobnost německého bohemisty, který se letos stal nositelem první ceny Otokara Fischera pro německé bohemisty, jejímž cílem je podpořit obnovení „amputovaných“ kulturních spojení na rovině odborné výměny.

V rámci **Kritických rozhledů** je s texty o Janě Krejcarové-Černé úzce spojena recenze Ines Koeltzsch, věnovaná knize *Křižovatky*, výboru z publicistiky Mileny Jenesské, který pro nakladatelství Torst připravila Marie Jirásková. Ladislav Futtera sleduje ve své podrobné recenzi jiný typ výboru z celoživotního díla — svazek prací Josefa Čermáka *I do daleka vede cesta...* Třetím příspěvkem, který je věnován neopomenutelné osobnosti českých literárních dějin, je příspěvek Terezy Šnellerové o sborníku dedikovaném Janu Lopatkovi, vydaném péčí nakladatelství Revolver Revue. Recenze není jen shrnutím, ale snaží se postihnout význam sborníku pro dnešní kritiku. Dvě recenze obracejí pozornost k monografiím pohybujícím se v ne docela známém terénu historie české literatury — Kateřina Smyczková vítá knihu Miloše Sládka *Slovo ze srdce jejich aneb Nedělní kázání v pobělohorských bohemikálních postilách a tradiční perikopní systém*, vydanou v Památníku národního písemnictví, Martin Tichý komentuje knihu Lucie Merhautové *Paralely a průniky a podtitulem Česká literatura v časopisech německé moderny (1880–1910)*, soustředěnou k recepci a překladům české literatury v německém prostředí za hranicemi rakouské monarchie. Catherine Ebert Zeminová v rozsáhlé recenzi sleduje kolektivní monografické *Pokusy o renesanci Západu* (eds. Anna Housková a Vladimír Svatoň. FF UK, Praha 2016).

lh